

1.ÜNİTE : YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ

Kazanım 10.1.1. Türklerin Anadolu'ya yerleşmeye başlaması ile Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılışı arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir. (Sınavda sorulacak soru sayısı 1)

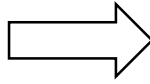
ACIKLAMA : Malazgirt Savaşı (1071) sonrası Türklerin Anadolu ve çevresine yerleşmeye başlaması ve Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılışı (1308) arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeler, Ders Kitabı sayfa 15'te yer almaktadır. Bu gelişmeler arasından sınavda size karışık olarak 5 tanesi verilecek ve bunları kronolojik olarak sıralamanız istenecektir.

KRONOLOJİK SIRALAMA ÖRNEK SORU

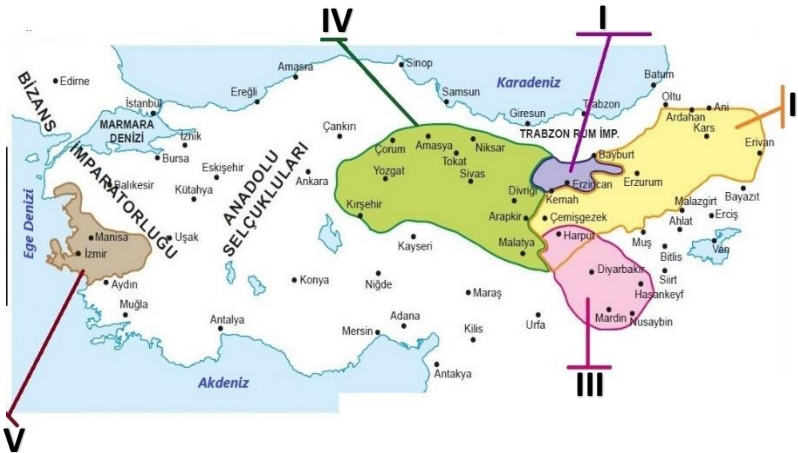
- Miryokefalon Muharebesi
- Köseadağ Muharebesi
- Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurulması
- III.Haçlı Seferi
- Babailer Ayaklanması

SORU—Yukarıda verilen tarihi gelişmeleri kronolojik sıraya uygun bir şekilde yazınız.

-
-
-
-
-

DOĞRU SIRALAMA

- Türkiye Selçuklu Devleti'nin kurulması (1077)
- Miryokefalon Muharebesi (1176)
- III.Haçlı Seferi (1189-1192)
- Babailer Ayaklanması (1240)
- Köseadağ Muharebesi (1243)

SORU—Yandaki haritada numaralarla gösterilen bölgelerde kurulan ilk Türk beyliklerini aşağıdaki numaralı yerlere yazınız.

- ...Mengücekliler...
- ...Saltuklular...
- ...Artuklular...
- ...Danışmentliler...
- ...Çaka Beyliği...

Kazanım 10.1.2. Anadolu'ya yapılan Türk göçlerinin sosyokültürel etkilerini analiz eder (Sınavda sorulacak soru sayısı 2)

SORU—XI. yüzyıldan itibaren Anadolu'nun Türk yurdu hâline gelmesindeki etkenler neler olabilir?

CEVAP—XI. yüzyıldan itibaren Anadolu'nun Türk yurdu hâline gelmesinde;

- Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya göçleri,
- Malazgirt Zaferi'nin etkisi,
- Selçuklu Devleti'nin fetih ve yerleşim politikaları

SORU—Oğuz boylarının kendilerine Anadolu'yu hedef seçmelerinde Anadolu'nun hangi özellikleri etkili olmuş olabilir?

CEVAP—Oğuz boylarının kendilerine Anadolu'yu hedef (ya da yurt olarak) seçmelerinde Anadolu'nun şu özellikleri etkili olmuştur;

- Anadolu'nun İpek Yolu üzerinde yer alması,
- Verimli topraklara sahip olması,
- İklim ve bitki örtüsünün yaşama elverişli olması.

SORU—XI. yüzyıl başlarında Anadolu'ya yapılan ilk Türk akınlarının amaçları neler olabilir?

CEVAP— XI. yüzyıl başlarında Anadolu'ya yapılan ilk Türk akınlarının amaçları şunlardır;

- Anadolu'yu yakından tanımak,
- Anadolu'ya kesin yerleşmenin nasıl yapılacağını kararlaştırmak,
- Anadolu'da alınması güç olan kaleleri yıpratmaktır.

SORU—Büyük Selçuklu Devleti'nin temellerinin atıldığı ve Anadolu'ya yönelik Türk akınlarının da daha düzenli ve etkin bir şekilde yapılmaya başlandığı tarihi olayın ismi nedir?

CEVAP—Dandanakan Savaşı (1040)

SORU—Anadolu'nun Türkleşmesi yönünde bir dönüm noktası olarak kabul edilen ve Anadolu'nun büyük bir kısmının Türklerin eline geçtiği tarihi olayın ismi nedir?

CEVAP—Malazgirt Savaşı (1071)

Malazgirt Savaşı sonrası Anadolu'ya gelen başlıca Oğuz boyları arasında; Kınık, Avşar, Kayı, Çepni, İğdir, Salur, Bayat gibi Türk boyları bulunuyordu. Bu Oğuz boyları Büyük Selçuklu Devleti tarafından Anadolu'nun belirli bölgelerine planlı bir şekilde iskân (yerleştirme) edildi. Daha sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri ve Türkiye Selçuklularının faaliyetleri sonucu Anadolu'da Türk hâkimiyeti kalıcı hâle geldi.

SORU— Büyük Selçuklu Devleti'nin, Türk boylarını Anadolu'nun belirli bölgelerinde iskân etmesinin sebepleri neler olabilir? Belirtiniz.

CEVAP—Büyük Selçuklu Devleti'nin, Türk boylarını Anadolu'nun belirli bölgelerine iskân etmesinin (yerleştirmesinin) sebepleri;

- Stratejik kontrolü sağlamak,
- Bölgenin Türkleşmesini ve Müslümanlaşmasını hızlandırmak,
- Fethedilen topraklarda kalıcı Türk varlığı oluşturmaktır.

SORU—Anadolu'nun Türk yurdu hâline gelmesini kolaylaştıran askerî, ekonomik ve dinî nedenleri yazınız.

CEVAP—

ASKERİ	• Bizans'ın eski gücünde olmaması nedeniyle Anadolu'da otorite boşluğunun olması
EKONOMİK	• Ticaret yollarının güvenliğini kaybetmesi, tarımsal üretimin azalması, Bizans egemenliğinde yaşayan halkın ağır vergilerinden bunalmış olması.
DİNİ	• Bizans'ın farklı din ve mezheplere mensup toplulukları Ortodokslar ve Rumlaştırarak ve Rumlaştırmak niyetiyle sürekli baskı politikası uygulaması.

XI. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya gerçekleştirilen Türk akınları keşiften ziyade Bizans'ın direncini kırma, fetih ve yerleşme hareketlerine yönelik olmuştur.

SORU—Buna göre bu dönemde yapılan savaşlardan hangileri bu amaca yöneliktir? Yazınız.

CEVAP—Pasinler(1048) ve Malazgirt (1071) Savaşlarıdır.

SORU—Anadolu'nun, "Türkiye" olarak adlandırılmasında etkili olan unsurlar neler olabilir? Yazınız.

CEVAP- Anadolu'nun, "Türkiye" olarak adlandırılmasında etkili olan unsurlar şunlardır;

- XI. yüzyıldan itibaren Türklerin Anadolu'yu yurt edinmeye başlamaları,
- Türkiye Selçukluları Dönemi'nde Haçlıların bozguna uğratılması,
- Türkiye Selçukluları Dönemi'nde 1176 Miryokefalon Savaşı sonucunda Anadolu'nun kesin olarak Türk yurdu olması.

SORU-Anadolu'nun fethinde Türklerle Bizans arasında yapılan savaşlar ve bu savaşların önemini yazınız.

CEVAP—

Savaşlar	Önemi	
Pasinler Savaşı (1048)	Yurt Taniyan Savaş	İlk Selçuklu-Bizans Savaşı'dır.
Malazgirt Savaşı (1071)	Yurt Açan Savaş	Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır.
Miryokefalon Savaşı (1176)	Yurt Tutan Savaş	Anadolu kesin olarak Türk yurdu olmuştur.

Kazanım 10.1.3. Anadolu'daki ilk Türk siyasi teşekküllerinin birbirleriyle ve çevre devletlerle olan ilişkilerini uzlaşma ve çatışma bağlamında değerlendir (Sınavda sorulacak soru sayısı 2)

SORU—Malazgirt Savaşı sonrası Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerini ve kuruldukları yerleri yazınız.

CEVAP—

- Saltuklular → Erzurum
- Danişmentliler → Sivas
- Mengücekliler → Erzincan
- Artuklular → Mardin
- Çaka Beyliği → İzmir

SORU—XI. yüzyıldan itibaren Anadolu'da kurulan ilk Türk devlet ve beylikleri, Anadolu'da sizce hangi unsurlarla mücadele etmiş olabilirler?

CEVAP—Bizans, Haçlılar, Ermeniler, Gürcüler.

SORU—Malazgirt Muharebesi'nden sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin Anadolu'nun Türkleşmesine ve İslamlaşmasına ne gibi katkıları olmuştur? Yazınız.

CEVAP—Malazgirt Muharebesi'nden sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk beylikleri;

- Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması amacıyla dinî, ilmî, sosyal ve kültürel alanda önemli mimari eserler yapmışlar, ilim insanına da önem vermişlerdir.
- Yerleştikleri bölgelere Türkçe isimler vererek Anadolu'nun Türkleşmesini hızlandırmışlardır.
- Anadolu Türk siyasi birliğinin sağlanmasında kalıcı ve birleştirici rol oynamışlardır.
- Bizans, Haçlılar, Ermeniler ve Gürcülerle mücadele etmişlerdir.

SORU—Aşağıda verilen bilgilerden yararlanarak ait olduğu beyliği karşınıza yazınız.

- Anadolu'da ilk kurulan merkezi Erzurum olan beyliktir. **SALTUKLULAR**
- İzmir'de kurulan ilk Türk donanmasına sahip beyliktir. **ÇAKA BEYLİĞİ**
- Süleyman Şah tarafından İznik merkez olmak üzere kurulmuş devlettir. **TÜRKİYE SELÇUKLU DEVLETİ**
- İlk beylikler içinde en güçlü kabul edilen, merkezi Sivas olan beyliktir. **DANIŞMENTLİLER**
- UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası Listesi'ne dâhil edilen Divriği Ulu Camii ve Darüşşifasını yapan beyliktir. **MENGÜCEKLİLER**
- Anadolu'nun ilk medresesi olarak bilinen Yağlıbasan Medresesi'ni yapan beyliktir. **DANIŞMENTLİLER**
- Türk-İslam dünyasının önemli bilim insanlarından El-Cezeri'nin, himayesinde bilimsel faaliyetlerde bulunduğu beyliktir. **ARTUKLULAR**

SORU—Malazgirt Savaşı sonrası Anadolu’da kurulan ilk Türk beyliklerinin Anadolu’da inşa ettiği eserlere örnekler veriniz.

CEVAP—

Eserin Adı	Ait Olduğu Beylik	Eserin Önemi
Yağlıbasan Medresesi	Danişmentliler	Anadolu’nun ilk medresesi(Tokat-Niksar’da)
Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası	Mengücekliler	UNESCO Dünya Mirası Listesi’nde yer alan ülkemizdeki ilk eser.
Malabadi Köprüsü	Artuklular	Ülkemizde taş işçiliği ile yapılan ilk eser.

SORU—Türkiye Selçuklu Devleti ve Bizans Devleti arasında yaşanan Miryokefalon Savaşı’nın sonuçlarını yazınız.

CEVAP—

- Anadolu kesin olarak Türk yurdu hâline geldi.
- Anadolu için Türklerin yurdu anlamına gelen “Türkiye” ifadesi kullanılmaya başlandı.
- Türklerin Batı Anadolu’ya ilerleyişi hızlandı. I. Haçlı Seferi sonrası Anadolu’da Bizans’a geçen üstünlük tekrar Türkiye Selçuklu Devleti’ne geçti.
- Anadolu’dan geçen ticaret yollarının denetimi Türkiye Selçuklu Devleti’nin eline geçti.
- Bizans, Türkleri Anadolu’dan atamayacağını anladı. Mevcut toprakları koruyabilmek için savunmaya çekildi.
- Avrupa’da büyük bir endişe yaratan bu zafer, III. Haçlı Seferi’nin de sebeplerinden biri oldu.

SORU—Miryokefalon Savaşı’nın siyasi ve ekonomik sonuçlarını Türkiye Selçuklu Devleti ve Bizans açısından aşağıdaki tabloya yazınız.

	Türkiye Selçuklu Devleti	Bizans İmparatorluğu
SİYASİ	-Anadolu kesin olarak Türk yurdu hâline geldi. Anadolu için Türklerin yurdu anlamına gelen “Türkiye” ifadesi kullanılmaya başlandı.	-Bizans, Türkleri Anadolu’dan atamayacağını anladı. Mevcut toprakları koruyabilmek için savunmaya çekildi.
EKONOMİK	Anadolu’dan geçen ticaret yollarının denetimi Türkiye Selçuklu Devleti’nin eline geçti.	-Bizans İmparatorluğu, savaşı kaybetmesi nedeniyle TSD’ye savaş tazminatı ödemek zorunda kalmıştır.

SORU—Türkiye Selçuklularında, her türlü devlet işlerinin görüşüldüğü meclise ne denir?

CEVAP— Divân-ı Saltanat

Türkiye Selçuklu Devleti’nde eyaletlerin başında “.....” denen askerî valiler bulunur, güvenliğinden “.....”, belediye işlerinden “.....”, adalet işlerinden ise “.....” sorumluydu.

SORU—Yukarıda verilen cümledeki boşluklara yazılması gereken görevlileri sırasıyla yazınız.

CEVAP— Emir-Subaşı-Muhtesip-Kadı

İKTA SİSTEMİ

Bu sistem neticesinde ortaya çıkan toprağa bağlı ordu sistemi, dönemin şartları göz önüne alındığında oldukça önemli bir gelişmedir. Zira bu sistemle devlet, gulamlardan teşekkül eden merkez kuvvetleri dışında ordunun büyük kısmını oluşturan ikta askerlerine maaş vermekten kurtulmuş, bununla da kalmayarak maiyetlerini, sefer için gerekli erzak, at, silah, çadır gibi teçhizatlarını buldukları iktalardan temin eden ve sistemin düzenli işleyişine paralel olarak büyüyen düzenli ve daimî bir orduya sahip olmuştur.

Erkan GÖKSU, Türkiye Selçuklularında İkta, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, s. 142

SORU—İkta sistemi ve bu sistemin tarımsal üretime katkıları hakkında ne düşünüyorsunuz? Yazınız.

CEVAP—İkta sahibi, topladığı vergi ile kendi maaşını karşılar. Savaş halinde bölgeden toplanan eli silah tutan atlı birlikler oluşturularak orduya katılır ve bu askerlerin tüm ihtiyaçlarını ikta sahibi karşılar. İkta sahibi aynı zamanda sorumlu olduğu bölgenin güvenliğini ve bu bölgedeki tarımsal üretimin artışı ve devamlılığını sağlar.

SORU—İkta sistemi içerisinde yer alan ve tamamen Türklerden kurulan atlı birliklere ne isim verilir?

CEVAP—İkta askerleri veya Sipahiler

Kazanım 10.1.4. İslam dünyasının korunması bağlamında Türkiye Selçuklu Devleti ve Eyyubi Devleti’nin Haçlılarla yaptıkları mücadelelerin sosyokültürel etkilerini analiz eder (Sınavda sorulacak soru sayısı 2)

SORU—İslam ve Hristiyan dünyasının Kudüs için mücadele etmelerinin sebepleri neler olabilir?

CEVAP—Kudüs, hem İslam hem de Hristiyan dünyası için dini, stratejik ve kültürel açıdan büyük öneme sahip olması nedeniyle iki taraf arasında mücadele konusu olmuştur.

SORU—Haçlı Seferleri’nin dini, siyasi ve ekonomik sebeplerinden birer madde yazınız.

CEVAP—

- **Dini**→Hristiyanların kutsal saydıkları Kudüs ve diğer kutsal bölgeleri (Antakya, Urfa gibi) Müslümanlardan almak istemeleri
- **Siyasi**→Türklerin Anadolu’ya yapmış oldukları akınlar sonrasında zor durumda kalan Bizans’ın Avrupa’dan yardım istemesi.
- **Ekonomik**→Orta Çağ boyunca ekonomik sıkıntılar içerisinde olan Avrupalıların Doğu’nun zenginliklerini ele geçirmek istemeleri

Aşağıdaki metni okuyunuz ve altındaki soruyu metne göre cevaplayınız.

Batı dünyası Haçlı Seferleri’nin asıl etkeninin dinî unsurlar olduğu kanaatinde. Halbuki Orta Çağ Avrupa toplumunu bu seferlere zorlayan unsurlar aslında siyasi, sosyal ve ekonomik sebeplerdir. Batılılarca ileri sürülen dinî motif ise sadece itici bir güçtür. Çünkü Haçlı Seferi düşüncesinin ortaya atıldığı sırada Avrupa’da yıllardan beri süregelen açlık, yoksulluk ve toprak azlığı gibi sıkıntıların doğurduğu kargaşanın yanında ücretli askerlik anlayışı ve kolonizatör bir taşma hareketi de başlamış bulunuyordu. Avrupa toplumu üzerinde en büyük etkiye sahip bulunan kilise hem düzenin bozukluğuna çare arıyor hem de gittikçe artan gücünü Doğu’ya hâkim olmak için kullanmak istiyordu.

Işın DEMİRKANT, Haçlılar, İslam Ansiklopedisi, C 14, s. 525

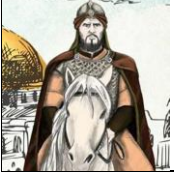
SORU—Haçlı Seferleri’nin temelinde hangi unsurlar etkili olmuştur? Açıklayınız

CEVAP—Haçlı Seferleri’nin temelinde dinî sebeplerden çok siyasi, sosyal ve ekonomik unsurlar etkili olmuştur. Bunlar;

- Avrupa’da yıllardan beri devam açlık, yoksulluk ve toprak azlığı gibi sıkıntıların doğurduğu kargaşa.
- Ücretli askerlik anlayışı,
- Kolonizatör taşma hareketi (sömürgecilik),
- Kilisenin artan gücünü Doğu’ya hâkim olmak için kullanmak istemesi.

SORU—Haçlı Seferleri'nin nedenleri dikkate alındığında, bu seferlerden Türklerin diğer İslam devletlerine oranla daha fazla etkilenmelerinin sebepleri neler olabilir? Belirtiniz.

CEVAP— Kudüs'ü ele geçirme yanında Türkleri Anadolu'dan atmayı hedefleyen Haçlılar iki asır boyunca saldırılarına devam ettiler. Bu yüzden başta Türkiye Selçukluları olmak üzere diğer Türk beylikleri Anadolu'da kalıcı olabilmek, burayı vatan yapmak için Haçlıların yanı sıra Bizans'a karşı da mücadele etmek zorunda kaldılar.

Ben, Eyyubi Devleti Hükümdarı Selahaddin Eyyubi. 1172 yılında Mısır'daki Fatimi halifeliğine son vererek Mısır'da hutbeyi Abbasi halifesi adına okutmaya başladım. 1187 yılında ise Kudüs Krallığı ve onları destekleyen Haçlı ordusunu Savaşı'nda ağır bir yenilgiye uğrattım. Bir aylık kuşatma sonrasında Kudüs'ü Haçlılardan geri aldım. Bu durum Seferi'nin başlamasına neden oldu.

SORU—Yukarıdaki metinde boş bırakılan yerleri uygun şekilde doldurup cevaplandırınız.

CEVAP—Hittin-III.Haçlı Seferi

SORU--İlk kez kral ve imparatorların katıldığı bir sefer olarak tarihe geçen kaçınıcı haçlı seferidir?

CEVAP--II.Haçlı Seferi (1147-1149)

SORU—III.Haçlı Seferi'nin başlamasına neden olaylar neler olabilir? Yazınız.

CEVAP--III.Haçlı Seferi'nin başlamasına neden olaylar şunlardır;

- 1176'da Türkiye Selçuklu Devleti'nin Miryokefalon Savaşı'nda Bizans'a darbe vurarak Anadolu'yu kesin olarak Türk yurdu yapması,
- 1187'de Eyyubi Devleti Hükümdarı Selahaddin Eyyubi'nin, Kudüs Krallığı ile yaptığı Hittin Savaşı'nı kazanarak Kudüs'ü fethetmesi.

SORU—Haçlılarla yapılan mücadelenin Anadolu'nun Türk yurdu hâline gelmesindeki pekiştirici rolü sizce ne olabilir?

CEVAP— Haçlılarla yapılan mücadelenin Anadolu'nun Türk yurdu hâline gelmesindeki pekiştirici rolleri şunlar olmuştur;

- Gerek Haçlılar gerekse Bizans'a karşı kazandıkları başarılar Türklerin Anadolu'da tutunmalarına vesile oldu.
- Haçlı Seferleri'ne karşı birlik beraberlik içerisinde hareket ederek Anadolu'nun Türk yurdu olmasını sağladılar.
- Haçlılara karşı elde edilen başarılar Anadolu'ya yönelik Türk göçlerinin daha da artmasına neden oldu. Horasan'dan gelen Türkmenler Anadolu'nun Türkleşme sürecine katkı sağladı.
- Haçlı Seferleri'nin yarattığı fırsat sayesinde Bizans'ın içine düştüğü durumu değerlendiren Türkiye Selçuklu Devleti ve bazı Türk beylikleri Ege Denizi, Akdeniz ve Karadeniz sahillerine ulaştılar.

SORU—Haçlılarda mücadele eden Türk beylik ve devletleri hangileri olabilir? Yazınız.

CEVAP—Türkiye Selçuklu Devleti, Eyyubiler, İlk Türk beylikleri, Musul Atabeyliği.

Türk-İslam ve Hristiyan dünyasını derinden etkileyen Orta Çağ'ın en önemli siyasi ve askerî olaylarından biri de Haçlı Seferleri'dir. Avrupa'daki Hristiyanların birleşerek Kudüs'ü alma bahanesiyle Türk-İslam dünyası üzerine yapmış oldukları saldırılara genel olarak Haçlı Seferleri denir.

SORU—Haçlı Seferleri'nin Avrupa'ya siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel etkilerini aşağıdaki ilgili alanlara yazınız.

SIYASİ	<ul style="list-style-type: none">• Feodal beylerin gücü zayıfladı, merkezi krallıklar güç kazandı.• Kralların otoritesi arttı, Avrupa'da ulusal devletlerin temeli atıldı.
SOSYAL	<ul style="list-style-type: none">• Doğu ile Avrupa arasında kültürel etkileşim arttı.• Skolastik düşünce zayıflamaya başladı, Rönesans'ın temelleri atıldı.
EKONOMİK	<ul style="list-style-type: none">• Venedik, Cenova, Marsilya gibi bazı Akdeniz limanları önem kazandı.• Avrupa'nın Doğu ticareti olağanüstü gelişme gösterdi.• Gelişen ticaretle birlikte nakliye konusundaki ihtiyaçlar gemi inşaat tekniğine yenilikler getirdi.• Ticaretin gelişmesiyle zenginlik arttı. Para bollaştı ve bankacılık faaliyetleri başladı.

SORU—Haçlı Seferlerinin Dünya bilim ve kültür tarihi açısından ortaya çıkan en önemli sonucu ne olabilir?

CEVAP—Bu dönemde ticaret yollarının açtığı imkânla Doğu'nun en uzak yerlerine giden seyyahlar Doğu'nun güzelliği ve zenginliğini, sanat ve ilmini Batı'ya tanıtmış, Müslümanlardan öğrendikleri pusula, kâğıt ve matbaa gibi teknik buluşları ülkelerine aktarmışlardır.

Kazanım 10.1.5. Moğol İstilasının Anadolu'da meydana getirdiği siyasi ve sosyal değişimi analiz eder. (Sınavda sorulacak soru sayısı 1)

Türkiye Selçuklu Devleti ile Harzemşahlar Devleti arasında yapılan sonrasında Harzemşahlar yıkılma sürecine girmiştir.

SORU—Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere gelmesi gereken tarihi olay ne olabilir?

CEVAP—Yassıçemen Savaşı (1231)

Metni okuyarak altındaki soruları cevaplandırınız.

Babailer İsyanı (1240)

Türkiye Selçuklu Devleti'nin merkezî otoritesinin zayıflamasını fırsat bilen bazı Türkmenler otlak ve meraların yetersizliğini ve devletin kendileriyle ilgilenmediğini iddia ederek Baba İshak adlı bir Türkmen dervişinin önderliğinde isyan çıkardılar. Babailer olarak adlandırılan isyancılar Sivas'ı ele geçirip yağmaladılar. Bölgede Türkiye Selçuklularına ait bir orduyla yaptıkları savaş sonucunda yakalanan Baba İshak idam edildi. Ancak bu isyanın yarattığı karışıklıkları fırsat bilen Moğollar, Anadolu'ya girmeye başladılar.

SORU—Babailer İsyanı, Anadolu'da ne gibi olumsuzluklara neden olmuştur? Açıklayınız

CEVAP—Babailer isyanı, Türkiye Selçuklu Devleti'nde siyasi otorite ve güç kaybı ile birlikte güvenlik açısından sorunlar yaşamasına, Anadolu'nun Moğol istila ve baskısına açık hale gelmesi gibi olumsuzluklara neden olmuştur.

....., Türkiye Selçukluları Dönemi'nde, Anadolu'da çıkan dinî ve toplumsal nitelikli ilk isyandır.

SORU—Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere gelmesi gereken tarihi olay ne olabilir?

CEVAP—Babailer İsyanı

SORU—Türkiye Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubat, Moğol tehdidine karşı ne tür önlemler almış olabilir? Yazınız.

CEVAP— Türkiye Selçuklu Sultanı I. Alâeddin Keykubat, Moğol tehdidine karşı şu önlemleri almıştır;

- Konya, Kayseri, Sivas gibi şehirlerin savunmalarını güçlendirdi. Yeni kaleler inşa ettirdi.
- Moğollara karşı Eyyubiler ve Harzemşahlar Devleti ile iyi ve dostane ilişkiler kurdu.
- Moğol Hükümdarı Ögeday'a barış teklifinde bulundu.

SORU—Türkiye Selçuklu Devleti ile Moğollar arasında 1243'te yapılan Köseadağ Savaşı'nın sonuçları nelerdir? Yazınız.

CEVAP—Köseadağ Savaşı sonucunda şu gelişmeler yaşanmıştır;

- Türkiye Selçuklu Devleti ve Anadolu'nun büyük bir bölümü Moğolların egemenliğine girdi.
- Türkiye Selçuklu Devleti'nde yıkılma süreci başladı.
- Moğol istilası yüzünden Anadolu'da can ve mal güvenliği kayboldu. Ticaret yollarının güvenliğinin kalmaması yüzünden ticari faaliyetler azaldı, arazilerin ekilip biçilememesi sebebiyle tarımsal üretim azaldı.
- Moğolların önemli şehirleri tahrip etmeleri yüzünden bilimsel ve kültürel faaliyetler durdu.
- Moğol tehlikesinden kurtulmak isteyen birçok Türk boyu, Moğol baskısından uzak olan Batı Anadolu bölgelerine göç ederek buraların Türkleşmesini sağladı.
- Türkiye Selçuklularının merkezî otoritesinin zayıflamasıyla Anadolu'nun Moğol istilasından uzak kesimlerinde birçok Türk beyliği kuruldu.

SORU—Köseadağ Savaşı'nın sonuçlarını siyasi, ekonomik ve toplumsal açıdan değerlendiriniz.

CEVAP—Köseadağ Savaşı, Türkiye Selçuklu Devleti'nin Moğollara bağımlı hale gelmesine, ekonomik çöküşe ve toplumsal huzursuzluğun artmasına yol açmıştır.

1243'te Türkiye Selçuklu Devleti ile Moğollar arasında yapılan sonrasında Anadolu'da Türk siyasi birliği bozulmuştur.

SORU—Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere gelmesi gereken tarihi olay ne olabilir?

CEVAP—Köseadağ Savaşı

SORU—Köseadağ Savaşı'nın Anadolu'nun siyasi yapısı üzerindeki etkileri için neler söyleyebilirsiniz?

CEVAP---Köseadağ Savaşı sonunda Türkiye Selçuklu Devleti'nin merkezi otoritesinin bozulup yıkılma sürecine girmesiyle Anadolu'da kurduğu siyasi birlik de bozulmuş ve böylece Anadolu'da yeni beylikler (II. Dönem Anadolu Beylikleri) kurulmuştur.

SORU—İkinci Dönem Türk Beyliklerinden hangilerinin denizcilik faaliyetlerinde bulunduğunu söyleyebilirsiniz?

CEVAP—Aydinoğulları, Menteşeoğulları, Saruhanoğulları, Karesioğulları, Candaroğulları

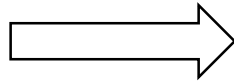
2.ÜNİTE : BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1299-1453)

Kazanım 10.2.1. 1302-1453 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir (Sınavda sorulacak soru sayısı 1)

- Çimpe Kalesi'nin alınması
- II.Kosova Muharebesi
- Fetret Devri
- Koyunhisar Muharebesi
- İznik'in Fethi

SORU—Yukarıda verilen tarihî gelişmeleri kronolojik sıraya uygun bir şekilde yazınız.

- I.
II.
III.
IV.
V.

DOĞRU SIRALAMA

- I. Koyunhisar Muharebesi (1302)
- II. İznik'in Fethi (1331)
- III. Çimpe Kalesi'nin alınması (1353)
- IV. Fetret Devri (1402-1413)
- V. II.Kosova Muharebesi (1448)

SORU—Osmanlı Devleti'nin kurulduğu XIII. yüzyıl sonlarında Anadolu ve çevresindeki siyasi teşekküllerle ilgili olarak yanda verilen dilsiz harita üzerinde numaralandırılmış yerlere hangi siyasi teşekküller / devletler getirilmelidir?

CEVAP—

- I.-...Bizans İmparatorluğu...
II.-...Altın Orda Devleti...
III.-...Memlük Devleti...
IV.-...Türkiye Selçuklu Devleti...

Kazanım 10.2.2. Osmanlı Beyliği'nin devletleşme sürecini Bizans'la olan ilişkileri çerçevesinde analiz eder (Sınavda sorulacak soru sayısı 2)

Osman Bey'in izlemiş olduğu cihat ve gaza politikasında en büyük rakibi Bizans ve Bizans'a bağlı tekfurlardı. Bu yüzden Bizans'ın durumuna göre pozisyon alan Osman Bey, Bizans'la bazen uzlaşma bazen de çatışmaya dayalı bir dış politika izledi. Bazı Bizans tekfurlarıyla dostluk ilişkisi kurdu. Fetih hareketlerine başlamadan önce ise Bizans yönetiminden memnun olmayan bölge halkının gönlünü kazanmaya çalıştı. Bu doğrultuda ele geçirilen bölgelerdeki gayrimüslim halka son derece iyi davranıldı. Yağma ve talan yerine onları himaye altına alıp vergiye bağlamayı tercih etti.

SORU—Osman Bey'in Bizans ve tekfurlarına karşı denge anlayışına dayalı bir siyaset izlemesinin sebepleri neler olabilir?

CEVAP— Osman Bey, güçlenme fırsatı elde etmek, dış tehditlerle başa çıkmak ve bölgedeki siyasi dengeleri koruyarak Osmanlı Beyliğini sağlam bir temelde inşa etmek için denge anlayışına dayalı bir siyaset izlemiştir.

Osman Bey, zaman zaman Bizans tekfurları arasında yaşanan mücadelelerden faydalanarak beyliğin topraklarını genişletmeye çalıştı.

SORU—Osman Bey'in Bizans'a yönelik fetih politikasında ilk olarak fethettiği yerler nereler olabilir? Yazınız.

CEVAP—Söğüt ve Karacahisar

Osman Bey'in fetih hareketleri ile elde ettiği başarılar, komşu Bizans tekfurlarını rahatsız etti. Bursa tekfuru önderliğinde birleşen Rum tekfurları, Osmanlı Beyliği'ni bu bölgelerden atmak için harekete geçtiler. Bizans'la yapılan bu ilk savaşı Osman Bey kazandı.

SORU—Yukarıda anlatılan savaşın adı nedir?

CEVAP—Koyunhisar Savaşı (1302)

SORU—Koyunhisar Savaşı'nın Osmanlı Devleti'ne siyasi açıdan ne gibi kazanımları olmuştur? Açıklayınız.

CEVAP—Koyunhisar Zaferi sonucunda Osmanlı Beyliği bölgede büyük bir itibar kazanarak bağımsız konuma geldi. Türkmen aşiretlerinin ve gazilerin Osmanlı bayrağı altında toplanmasını teşvik etti.

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

Süleyman Paşa Taraklı'yı ve Yenice'yi ve Bolu'yu ve Mudurnu'yu feth ettükten sonra ol vilâyetlerde ne kadar kâfir evleri varsa Süleyman Paşa'nun adlini ve insafını gördüler, çoğu Müslüman oldular. İl gün (halk, ahali, memleket) hep ana (ona) mutî oldular (tabi oldular). Ve girü ol yörenün kâfirlerini incitmediler, istimâletler verdiler. Emn ü eman (güvenlik) içinde oldular. Hatunlarını ve dahi oğlanlarını ve kızlarını be-gâyet hoş dutdular. Cimnik kal'asının kâfirleri bu gâzilerle müttefik oldular. Ayaşlona derler bir kal'a vardı. Varup ol hisarı aldılar. Hisar ellerinde iki oldu. Ve bunun halkıyla dahi barışdılar.

Necdet ÖZTÜRK

Yeni Türkiye Dergisi, Sayı 60. Yıl. 2014. s. 4-5

SORU—1) Yukarıdaki metne verilebilecek en uygun başlık sizce ne olmalıdır?

CEVAP— 1) Süleyman Paşa'nın Anadolu Fetihleri ve Yerel Halkla İlişkileri

SORU—2) Osmanlı tarihçilerinin vermiş olduğu bilgilerden yola çıkarak Osmanlı Devleti'nin fetih politikası hakkında ne gibi çıkarımlarda bulunabilirsiniz?

CEVAP—2) Osmanlı Devleti'nin fetih politikası, yerel halka karşı hoşgörülü ve adil bir yaklaşımı, onların dinlerine ve kültürlerine saygıyı ve barış içinde bir yönetim anlayışını içeriyordu. Bu strateji, yeni fethedilen bölgelerde halkın hızla Osmanlı idaresine uyumunu ve sadakatini sağlamıştır.

Osmanlıların 1326'da Bursa'yı fethetmelerinden sonra Osmanlı komutanlarından Karamürsel, Akçakoca, Gazi Abdurrahman ve Aykut Alp; Kocaeli Yarımadası'ndaki kaleleri ele geçirdi. Osmanlı kuvvetlerinin İstanbul Boğazı'na doğru yaklaşması ve İznik'i kuşatması Bizans'ı harekete geçirdi. İki ordu arasında 1329'da yapılan savaşı Osmanlı Devleti kazandı. Bu zafer sonrası Bizans'ın Osmanlı Devleti'ne saldırıları durdu. Hem Bizans hem Anadolu'daki Türk beylikleri Osmanlıların faaliyetlerini daha yakından izlemeye başladılar.

SORU—Yukarıda anlatılan savaşın adı nedir?

CEVAP—Palekanon (Maltepe) Savaşı (1329)

TARİH DERSLERİ ZÜMRE ÖĞRETMENLERİ

